

STENOGRAFIJA POLSKA

UŁOŻONA PRZEZ

MIROŚŁAWA SUCHECKIEGO.

— PRVNÍ PRAŽSKÝ SPOLEK
STENOGRFŮ GABELSBERGERSTADTŮ

WYDANIE DRUGIE
POPRAWIONE I UZUPEŁNIONE.

C. 1212

2438

WIEN 1883.

NAKZAD I AUTOGRAFIJA AUTORA.

Zagajenie.

Jezyk polski, posiadajac az 45 brzmien wybitnie sie rozniacych, nastrecza ulozeniu dobrej stenografii trudnosci nadzwyczajne; na taką mnogość głosek nie łatwo bowiem dobrać znaków, któreby odpowiadały warunkom: krótkości w ciągach, dostatecznej różnicy ze względu na pospiech ręki, i wreszcie łączności jeden z drugim.

Nie dziw tedy, że wady dotychczasowych układów lwowskich, opartych na zasadach systemu niemieckiego Gabelsbürgera, są mniej lub więcej następujące:

1) Brakuje znaków na niektóre głoski, takowe muszą się przeto zastępywać innymi, przez co odczytywanie nawet najstaranniej wykonanego stenogramu jest już z góry utrudnione.

2) Niektóre znaki za mało się różnią od innych, zupełnie niepowinowatych, więc w praktyce łatwo przechodzą w takie, które odpowiadają brzmieniom zupełnie niepowinowatym, co także wpływa na utrudnienie czytania.

3) Pismo zanadto jest zależne od linii więrszowej, bądźto z powodu niektórych znaków, mających rozmaite znaczenie stosownie do tego, czy stoją wyżej lub niżej, — bądźto z powodu, że wyrażanie samogłosek polega na wywyższaniu lub zniżaniu znaków spółgłoskowych, — bądźto w końcu z powodu, że skrócenia są zawieszane od linii więrszowej. Takie pismo nie nadaje się do conceptów, bo wstawianie słów między więrszami sprowadza niejasności a nawet dwuznaczności.

4) Wreszcie cała nauka tak przesadzoną bywa regułami i wyjątkami, że się staje wstrętną i temu, kto ma najlepszą wolę zostania stenografem.

Dla ominięcia przynajmniej w wielkiej części takich niedogodności widziałem od dawna potrzebę odstąpienia od alfabetu Gabelsbürgera, a używając każdy kształt niezawisłe i modyfikując go systematycznie według powinowactwa brzmień, udało mi się zestawić na wszystkie głoski polskie*) znaki odpowiadające dosyć warunkom na początku wymienionym, więc ominąć złe wymienione pod nr 1). Wszelkie przeto słowo polskie da się mojim sposobem wypisać bez przekręcenia.

Przyjąwszy zasadę, iż brzmieniom podobnym odpowiadać mają i znaki podobne, znoszę w wielkiej części niedogodność pod nr 2), bo jeżeli się w pospiechu jaki znak się nie uda i przejdzie w inny podobny, oznaczający brzmienie powinowate, to w odczytaniu to tyle nie wadzi, jakby się to działo w wypadku, gdyby mała zmiana w znaku oznaczała zupełnie inną głoskę. Jeżeli np. w słowie *człoga* zrobi się mi znak stenograficzny c za mały, powstanie *daegła*; jeżeli się jego zagęcie nie uda, zrobi się *czółga*; oba te utwory, powstałe przez niezgrabność ręki w pospiechu, naprowadzą wnet na słowo właściwe.

Co do punktu 3), to mogę się pochłubić, że pismo moje (prócz niektórych skróceń) od linii więrszowej jest zupełnie niezależne, więc i do conceptów przydatne

Wreszcie niedogodność 4) starałem się usunąć unikaniem skomplikowanych reguł i wyjątków, sądząc, że takowe szkodzą więcej upowszechnieniu stenografii, niż dodanie jednego ciągu w jakim słowie.

*) Prócz na miękkie cienkie k', g', o czym wzmianka na końcu wstępu.

Członkami drukarni Hugona Hoffmanna, VII. ulica Széeroka 1. 4.
Odelek autograficzny c. k. nadw. litografiji G. Wegoleina.

1 1513.474

2438

2000W96/21

Pierwsza próba moich usiłowań ułożenia stenografii na podobnych zasadach wyszła w Pradze r. 1866 bez pretensyj powodzenia, bo z góry zapowiedziałem, że nie jest dziełem ukończonym.

Później dopiero dopełniłem układ tym, czego mu brakowało, tj. nauką o skracaniu. W tymże czasie wyszło atoli nowe dzieło Faulmanna, który ułożywszy system stenografii niemieckiej (fonografią nazwany) o wokalizacji daleko prostszej, niż gabelsbiergiowska, pokusił tym i mnie do nowych i skutecznych usiłowań przeprowadzenia podobnej w polszczyźnie. Nie wprowadzam jednak wokalizacji wygłosowej, jak Faulmann, ale zagłosową, która jest naturalniejszą. Nie grupuję więc znaków sposobem jego (i Gabelsbiergiera) tak: *p-ar-a*, tylko: *pa-ra*.

Zmiana częściowa wokalizacji wymagała zmiany częściowej alfabetu z r. 1866, chociaż nie głównych zasad, na jakich został ustanowiony. Gdybym atoli miał jedynie tylko krótkość ciągów na celu, nadałbym kilku znakom jeszcze inne, niż obecnie znaczenie; na tym uciążliwaby jednak regularność, porządek i łatwość systemu, czym się właśnie chcę poszczycić. Tę pozorną niekorzyść, tyjącą się krótkości ciągów, wynagradzam sownie tym, że piszący nie będzie nigdy w kłopotcie, jak ma zaczynać słowo, aby go mógł dokończyć (co się zdarza Gabelsbiergieryskom), — oraz praktyczniejszym, niż u innych, sposobem skracania.

Wogóle przeto układ mój zdaje mi się być takim, że po przełamaniu pierwszych trudności (które w innych układach w braku nauczyciela jeszcze więcej czuć się dają), zachęcić powinien do wytrwania.

Wiedeń w r. 1883.

PRVNÍ PRAŽSKÝ SPOLEK ŠTENOGRAFŮ GABELSBERGERSTON

Wstęp.

Stenografija uczy pisać o wiele prędzej, niż pismem zwyczajnym, a jej najwyższym zadaniem jest nabycie chyżości, pozwalającej schwycić wiernie mowę czyjąś. Możliwość dokazania tego polega na tym, że:

1. Znaki (litery) stenograficzne są prostsze, tj. mniej ciągów wymagające, niż łańskie; niektóre zaś głoski dadzą się krótszym sposobem wyrazić, niż przez całkowite wypisanie. Słowo*) JAN, napisane sposobem monogramowym *JN* daje poniekąd pojęcie zlewania liter w stenografii.

2. Niektóre głoski nie uwydatniają się, osobliwie takie, które w potocznej mowie się nie domawiają, np. *jabłko*, *Maciejowski*. Na słowa zaś często używane (na wzór zwykłego *p.* = *pan*) i na formy gramatyczne są osobne skrócenia.

3. Według pewnych reguł skracać można także słowa, których znaczenie dopiero ze związku myśli wypływa, np. w zdaniu: *Myśliwy strzelił do za odgadnie każdy, że to za nie znaczy ani zamku ani zasady.*

4. Wreszcie całe słowa a nawet zdania mowcy dadzą się niekiedy opuszczać, a później odgadnąć, osobliwie, jeżeli stenogram wnet po napisaniu może być odczytywany.

Według powyższych pojęć podzielimy więc naukę stenograficzną na cztery części: I. Pisanie pojedynczych słów. II. Skracanie słów niezależne. III. Skracanie słów zależne (od myśli w zdaniu). IV. Skracanie zdań.

Przed zaczęciem nauki jeszcze słowo o pisowni. Stenografija, mając na każdą głoskę znak osobny, nie zapatruje się na pisownię zwykłą, niepraktyczną, potrzebującą często dwóch liter na jedną głoskę, jak *sz*, *cz*, *ch* . . . , a nawet nielogiczną, bo wyrażającą jedno brzmienie raz tak, raz owak; np. w słowie *koń*, *konia* wyrażamy głoskę *ń* raz jedną literą *ń*, drugi raz dwiema *ni*. W stenografii takiej nie-

*) Słowo znaczy *Wort* a nie *Zeitwort*, jak niektórzy utrzymywali usiłują. Jakoż gdy kto powie: „Powtórz słowa moje“, albo: „złe się wysłowileś“, czy ma na myśli same czasowniki? — *Wyr a z* zaś znaczy *Ausbruch*, co nie jest zupełnie to samo, co *Wort*.

konsekwencji popełniać nie będziemy, pisząc jednostajnie: *koń, koña, m'odu, brać, braće, p'astować, w'ara, traf'a, traf'i, mów'i...* Taką pisownię zachowamy dla zrozumiałości i w zwykłym piśmie w przykładach początkowych.

Pisownia w méj stenografiji będzie tylko w jednym wypadku nielogiczną, bo uznałem za stosowne nie wymyślać jeszcze nowych znaków (a brak kształtów i tak czuć się daje) na spółgl. miękkie cienkie *k', g'*, jak je wymawiamy w słowach: kiedy, drogie, kichać, drugi...; użycie bowiem znaków na *k', g'*, byłoby dość ograniczone (tylko przed *e* lub *i*), a nieużycie nie sprowadza żadnych niedogodności. Piszę tedy stenograficznie: *kedy, droge, drogi* zamiast *k'edy, drog'e, drog'i* nie dlatego, żebym się zapatrywał na tych, co piszą: *germanizm, geometra*, ale z potrzeby.

Do ćwiczeń początkowych używaj piór stalowych, do późniejszych i do praktyki ołówków średniej twardości.

Część I. Pisanie pojedynczych słów.

Znaki.

Znaki samogłoskowe: *i | e | a | o ~ u - ; y | e | a ~*

Znaki spółgłoskowe:

<i>s o o</i>	<i>z o e</i>	<i>c d d s</i>	<i>ch k </i>	<i>h k </i>	<i>p b </i>	<i>f w </i>
<i>sz z</i>	<i>z z</i>	<i>cz d s</i>				
<i>ś z</i>	<i>z z</i>	<i>ć d s</i>			<i>pi b </i>	<i>f w </i>

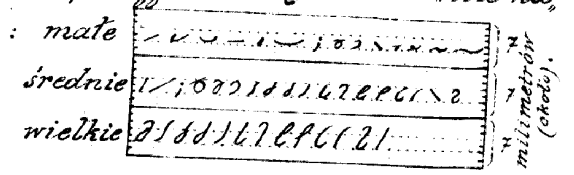
r. t. m z n -

x. l. m l n - j | -ac -ow -wie -

Koncówki:

Niektóre znaki można pisać także odwrótnie, tj. z dołu do góry, u mianowicie: *ć, w, j, i, d* (lub *s*).

Wysokość znaków proporcjonalna, uwidoczniona na stopniującym zestawieniu: małe

Spamiatanie znaków można sobie ułatwić, zważając, że w ogólności podobnym głoskom (brzmieniom) odpowiada, ja podobne znaki, a mianowicie:

- 1) Znak *e* jest rozciągniętym *e*, znak *a* rozciągniętym *o*.
- 2) Znaki na spółgłoski mocne (*s, sz, ś, t...*) różnią się od odpowiednich na słabe (*z, z, z, d...*) tylko wielkością.
- 3) Znaki na spółgłoski miękkie cienkie (*ś, z, ć, d...*) są uformowane od odpowiednich na grube (*sz, z, cz, d...*) zmianą, zaokrąglenia dolnego na końcówce (prócz znaków na spółgl. płymne).

Już podobieństwa znaków powinowatych my, słaczy sąsiad wynajdzie, np. między *y, i* a *j*; kombinacje znaku *c* z *t, s*, - *ch* z *d, z* itd.

Wyróżnienie samogłosek.

Króseczkę - na wyróżnienie samogłoski e wypisuj na początku i końcu słów wyraźnie; w środku zaś, gdzie ona się staje krótszą, łącząc inne znaki (łącznikami), moim jej nadać według potrzeby kierunek prostopadły. Przykłady poniżej:

Ej, eter, nie, wiele, sen, ser, biel, cern, czer, 1h ~ u o r b s p
szereg, pióren, jeleri; piec, moca, dech, zieme. 2 h l n w, 10 11 12.

Skoro tedy dwa znaki spółgłoskowe połączone są normalnie, jak w zwykłym piśmie, czytaj między nimi e.

Znak e jest dłuższym i zawsze pochylonym łącznikiem, pnie to znak następujący wyraźnie wazem wzniesie, ponad linię wiernową.

Łek, kęć, sę, tęcz, zębem, lezę, dębem, 6 l 1 2 3 4 5 6 7 8 9
kęp, gęsi, pędę, będe, leję, jęk. 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Je pnie jednak najwęższą (niby i): jęk, najęte, piję. 21 22 23

Samogłoskę a wyrażaj znakiem i tylko na początku słów; w środku zaś wyrażaj jego znamię prynciśkie, we e w znaku spółgłoskowym poprzedzającym przez pogrubienie takowego; łącznik róż jak dla e.

As, wmen, ale, ach, Adam; sal, zaraz, 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
sial, zaba, sadam, kame, tam, dam, cale, 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
sackam, caka, kud, karvaler, gaxet, chat, 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
hataś, pas, baran, pame, pame, bate, fa, 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50
le, pania, raz, lasem, male, mulem, nas. 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60

Na końcu słowa łącznik dla a jest zbędny, wystarczy sam prynciśki.

Ta, da, maca, para, wara, baria, era, ja. 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70

Samogłoskę i wyrażaj łącznikiem, pisany w górę w kierunku pisma, pnie co znak następujący wzniesie się o długość znaku i względem poprzedniego.

Sita, zima, kiki, kipi, gil, chirina, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
pitem, figi, lis, mimika, riki; ii, iine. 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Ale - ij moim pisać nie tylko i, lecz częściej (niby i),
zai - ic' nadko p lub i, najwęższą (niby i), tj. znakiem
złożonym z i i ć, lecz krótszym, niż oba razem.

Mija, kij, bij, wijeć (wijeć); nić, nićci, 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
nićciach, pięć, ganić; marnieć, ganić. 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

Znak y jest krótszą, krótką, lecz grubszą, niż znak i, wyrażać go tedy należałoby wypisywaniem, np. symon, cyganin, żywe w, maty w, rys w. Gdy jednak Polak w spółgłoskach grubych (tj. po s, z, sz, z, t, d, c, ch, ch, ch, ch, k, fi, b, f, w, r, n, t, m, n) wymawia w słowach swojskich y, a nigdy i, zaś po cieniśkich (s, z, ć, ch, fi, b, f, w, l, m, n, j, k, g) wymawia i a nigdy y, pnie bez najmniejszego skrupułu można skracać sobie ciągi wyrażaniem na y, podobnego łącznika, jak na i. Rzeczono więc słowa pnie tak: 5, 6, 7, 8, 9, 10, a iaden Polak czytać nie będzie: pin, zygum, zi, wa, mati, ris, bo taka wymowa sprzeciwia się jego gębce i uchu. Dwuramioność nie będzie, jak obaża przykłady.

Kasy, Kasi, rary, raki, pasy, życie, 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
życki, kaczy, pyta, pita, byt, bity, leny, le, 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
wi, rycaj, mazy, mamy, mami, pamy, 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
pani, caty, cali, tyoy, lisy, liśi. 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50

Znaku grubego i używaj więc tylko wtedy, gdy np. w mianach własnych zależy na wydatnieniu ipso, nu. oraz w niektórych skrótach.

Samogłoskę o wyrażaj łącznikiem półokrągłym, lub przynajmniej, wygiętym; czasem tylko wypadnie znak - lub - nieco przymusowo uwypuklić.

Sok, wesota, porowaci, zosa, zona, soto	el o l e y o r o z n
jodet, zomek, Flaxo, tor, tokam, Tomam,	z n s l b z l u s l l h
doba, dom, macocha, wotkowi, cotek,	l o d e r z d t c o t l h
Maio, diobak, Etko, koto, goli, echo,	y e d z l n u z
chory, pole, boli, Piotr, bodor, noset, rola,	l s l u s l e s l l e z o
monony, mato lokaj, mome, miodem,	z n z n l e z n z n
ponosi, nose, jodet, jota.	l e t e p n t.

Dla wyrażenia. sz, co, cz najlepiej jest kluciki znaków s, sz, sz petnięzonymi wyznaczyć: s, sz, sz.

Skropa, gassony, cofac, coto, meczony. | H o s t o r t.

Krostek do- wyrażaj znakiem d z dotu do góry ciągniętym.

Dozuchać, dożytem, dotykamy, dodajem,	o s s e s l o s t
dozyczące, dočekają, dokaratei, dochowali.	l l h w l o s t o.

Samogłoskę a (czyli o nosowe) wyrażaj łukiem wie- ciej rozciągniętym, niż dla o.

Sąd, zab, dąka, tą, sądk, maia	e s e r t z s o
dat, moca, radka, racca, cągom,	l e z s t l u
diąset, hat, gat, pucha, pączek, bak,	o l s l s t l e l
wazy, waza, raba, naki, taka,	o r t l s l
ładem, naka, tania, tania, koma,	n e l e z l o
niica.	t l u b z.

Samogłoskę u wyrażaj równie łącznikiem prosto- mym, a znak następnym zwykłe przez to mimowolnie ni- eej; napisać się musi.

Posucha, Zuzanna, zupa, saum, ko.	l e z n o l z l o t
zuch, zuran, Maryju, ładunek, cud.	z n u t s l s t.

wodu, szabaty, coću, skura, kura, guma, pu,	l o s t t l z l z l l
tek, gapu, fura, wuju, otowu, rulon, muce,	l l l z z e u y
komu, Radomiu, pronuro, rucha, Sulck.	l e s l l e u y l

Uważaj uniknąć zbytniego spłaszczenia znaków pod- wiern, to czasem słowo wygięj.

Nuchum, sukca, zuch, kukurudza. | t e z z z.

Litere e, reprezentująca w duchu polonajzmy niee, puszej brzmienie y lub i, oddawaj stenograficznie znakiem y (i) lub znakiem e, jeżeli tak wygodniej.

Zer, ryceń, karęta, kalęka, ser, Wiedera	s s l u l l o s
kobięta. Odróżnij jednak: piene, neke, cel (zob) tei...	l e - l e s s p...
od: piene, neke, cel (altiff) tei...	l e s s s o...

Podobnie wyrażaj o przez znak u lub o, jak sten- graficznie wygodniej:

Wódz, góra, córa, mój; Józef, pióro.	e s u s t; l l l.
Odróżnij znakie: poty, pól... od: poty, Pól...	l l... l l l...

Na koncówkę -ów (odpowiadająca imostawiańskiemu stugiemu u) używaj podanego już znaku - , którym nie po- gardz i w środku słowa, jeżeli następuje spółgłoska.

Pasów, kosków, kotów, komarów, pro-	l o l o l l l u...
tów; wórowas, nymówka.	l - i z o z.

Dwie samogłoski razem brzmiejące wyrażaj unacownieniem pierwszej według dotychczasowych reguł, drugiej zaś wypisanie- m wyrażnym znaku; niektóre fortele przy tym poznam z przykładów.

Flairo, Makao, naokoto, mauczy, alow,	b l h u l o z u o
zaukowy, pworany, poufaly, Genua, moi	z e l n l z l u e
suzi, familia, familii, liliz, komedya, flium,	l o l o l l l e s t e
Europa, Gaeta.	z l e y.

Porozumieć się, że w praktyce stenograficznej nie będziemy pisać rodziny, ani familji, ani familij, tylko famili (ob. str. 14); chodzi więc tylko o to, aby w razie umyślnego odróżnienia rozmaitych pisowni umieć sobie poradzić. Podobnież łatwo odróżnić: Majer, Maier, Mayer, Meyer, Meier, Mayr. $u \ u \ u \ u \ u \ u$.

Uwaga. Jeżeli po e, a, o, α pniekadra ogon jednego ze znaków spółgłoskowych $\beta, \delta, \delta', \delta''$, możemy takowy trochę spuścić, np.: fice β , nieck δ , taczek β , boćian e .
napisane wygodniej: $\beta \quad \delta \quad \beta \quad e$.

Łączenie znaków spółgłoskowych.

Dla oznaczenia, że dwie (lub trzy) spółgłoski brzmią razem, tj. bez samogłoski, starać się trzeba, aby między ich znakami kreski łącznej nie było, a są, na to sposoby następujące:

- 1) Złączenie dwu znaków, tj. skombinowanie kształtów obu w znak jeden, np.: $br = e + \sim = e$, brak e ; $st = o + \sim = o$, stan o .
- 2) Połączenie bezpośrednie tj. bez łącznikowe, przy czym znaki zachowują kształt niezmienny, np.: $rt = \sim + s = s$, karta β ; $chrv = \sim + c = c$, chwał β .
- 3) Przystawienie jednego do drugiego, np.: $rk = \sim + k = k$, parkan β ; $rg = \sim + g = g$, warg e .
- 4) Pochylenie jednego drugim, np.: $chr = \sim + \sim = r$, ochrona r ; $kn = k + \sim = t$, knia t .
- 5) Wpisanie znaku w poprzedni, np.: $st = o + r = o$, stoma o ; $chl = \sim + \sim = l$, chleb l .
- 6) Nadstawienie jednego względem drugiego, np.: $grv = c + c = c$, gwar β ; $rm = \sim + r = r$, Parma β .

7) Połączenie zbliżone, niernormalne, np.: $sk = o + k = o$, paskern o ; $wr = c + \sim = c$, przewy l .

W wypadkach 6) i 7) pozwala się więc czasem jakąś cząstka łącznika, lecz oko wnet rozróżni skrócony od normalnego.

Gdyby każda spółgłoska przytrafiła się z każdą, miećlibyśmy $35 \times 35 = 1225$ połączeń dwuznakowych, ale skoro tak nie jest, więc przeglądu i poprawy potrzeba tylko na małą ilość kombinacji. Ugrupowanie jednakże takowych według powyższego podziału byłoby nieprzelegdowe, możemy się, pnie do nich innymi porządkiem, zaczynając od j , stanowić tak pod względem brzmienia, jak i postaci znaku pniechód od samogłosek do spółgłosek. Po tych wyjaśnieniach wnetak nie potrzebujemy się kłopotować, aby przypadkiem nie postawić przykładu z kombinacją spółgłosek, o którejby przed tym nuregłowej mowy nie było.

Znak j łączy się dobrze ze znakami e, i, k : jek, jic, jic' , jk ; w innych wypadkach trzeba go ciągnąć w górę, jak znak i , lecz robić go stosownie długim.

Ojciec, obojczyk, dajcie, kujcie, bajka, faj. $j \ e \ i \ y \ j \ e \ j \ i$
 kę; wojsko, pejsy, stłojny, wczorajszy, hejcie, $e \ o \ u \ g \ p \ r$
 majtek, winowajca, pojście, sejba, obejmij, $\sim \ o \ b \ e \ p \ j \ e$
 dostojny, hojnie, fiejcie, tyjcie (płicie, tyjcie). $\beta \ r \ \beta \ (\beta \ \beta)$.

Znak j po spółgłosce:

Djabet, rzada, gjać, kurjca, familja, $k \ e \ \beta \ o \ j \ l \ i \ o \ \beta$
 komedja, rzje, arja, Marja. $\beta \ e \ \beta \ \sim \ e \ u \ r \ y$.

Po j ciągniemy w górę trzeba tedy a wypisywać, jak po zn. samo-
głoskowym.

Po r nastąpić może w mowie niemal każda inna spółgłoska; kombinacje tedy dotyczących znaków pnie tak:

Rs oo, rx oo, rsz d, ri d, r's d, r'z d, r' t, rd s, rc d, rdk s, rca d, rc'), rdk s
rk l l, rg r z, rch l, rp l, rb e, rpi t, r' b' e, r' f' l, rw z, r' f' l, r' u' r, r' t, r' b
rm z, r' m' l, r' n' n, r' i' n

Pers, zamarka, Warszawa, Skeris, pierś, mor,
zi, chart, hardy, starcy, rżeni, sarchany, par,
ce, gurtki, marka, warg, archimium, śerp,
garb, morfeusz, ruc, arfe, riewny, tarto, orli,
armata, Ormianin, marnuje, górny, oer,
nie, górnik

lc oo oo by by by by
h h h h h h h h
by by, ce h h h h
ve r z z z l h h
r's h h h h h h
h h h h h h

Prze inniej spółgłosce, pomyślano nie jemne uszyciej, leu
nie po kaidziej: sr o e, sr a e, sr d, sr z, sr z, tr l, dr s, kr d,
gr z, chr t, kr z, pr l, br e, fr l, wr c, nr z, nr n (*)

Srebro, srogi, zrany, zrobić, suranki, poire,
bran, zadraśnięty, krata, gramy, chrapie,
kraba, prenumerata, obreć, Odra, Fran,
cux, front, wrócić, zmrok, Honrad.

sk el as er by ca
k's s t's oo h h
h h h h h h
h h h h h h

Inak r moina nawet opuszczać, jeżeli in. spółgłos,
kony poprzedni da się, zrazem przekreślić znakami same,
głoskowymi. Najwygodniej przekreślać tak moina znaki
s, t, d, k, ch, h znakami e, g, o, a, u, np: kret, kret, krot t t, krot
t t, krot t itd. — Sredni, brodek, sruha, tre,
baca, jutro, troche, trociz, truczina, madre, hret,
krotty, krok, krochmal, okragty, krazek, kruk, gre,
mion, grobla, pograzyc, gruma, chorobry, hre,

z z z z z z z z
h h h h h h h h
t t t t t t t t
e e e e e e e e

Prze po spółgłosce pisany podobnie jak r, uwzględniając niek,
na formę znakow. Lox e, tr l, dr s, kr d, gr z, chr t,
pr l, br e, nr c, nr n, jn l. Przekreślani znakami samogłoski
moina również wyciąć, bo dowiana umiścić nie będzie.

Zmędry, traska, dmewo, dmierne, koresac, knakac

z z z z z z z z
h h h h h h h h

poknepic, grzeda, gneczny, gmadka, gniech,
chrest, chosan, chomanca, pniecie, bnydki, bnask,
omecna, nmanra, nmód, murec, umates.

ll's s p t q d
h h h h h h h h
h h h h h h h h

Pla cwiacania jemne pare pomykladów na r i n:

Struga, zdrada, stroje, trzcina, rzadna
strucum, istony, zrana, zgrana, zgnana, bruki
burka, mruza, sroda, kupa, flurp, brudy, bur,
dy, bmmenie, bndakac, prad, pmadl, podre,
podne, Prusy, bursa, grab, garb, zgrabny,
zgrzebny, zgarbony, zgrabony, zgrabony,
tron, tron, grac, gmac, grywa, gnywa, knak

h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h

Z pomiedzy innych postaci kombinacyj spółgłoskowych
najwiecej pamisci godne sa: st s s, sc s, sp l, spi l, st o z, str l,
z d s, z d n z; nt s, nca j; sc j; tc j, th l l, tr e l, tr i l; de s, dr
e, dr i l; cr i l, dr i l; ks s, ks l, kt l; gr z; chi j, chr i j; pm f,
pck f, pt f, pk f, pck f; br z; ft j; wt l, wr d, wt c s, wr
c a, wr c a; m f j, mn n, mri n.

Stan, postonunek, stekac, kasty, stolek,
stolica, postajac, stuk, warstwa, strac;
zdarie, zdeptac, wzdymac, zdotalicie, zdolny,
zdukwac, noxdra; situka, pantet, pamca,
szereka, zglincze, murek, szczygel, namamoxo,
ny, szrakki, nekupak, barrica; sciana, sce,
le, scagno, scigac, scac, scat, gosciu, tracic;
matce, spotkac, naxotka, twam, tricerdze;
toidce, dwor, obydrne; ciwartka, ciwok, drwca,
noic; ksarowy, nekny, kto, nakta; zyg,
zak, chiatem, chriel, nachmisten; pszenica,

h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h
h h h h h h h h

*) W praktyce nie potrzebuje odróżniać f od f.

równouprawienie, tatarowiercy, małopolski, krótkotrwały; - spopularyzowanie, kryminalista, Konstantynopol, neapo., litariński, komnopolityzany, astronomicy, architektonicy, Frankfurt.

Liczbówki pojedyncze pisać zwykłym sposobem; na większe jednak liczby używać z komicją następujących liczbówek łącznych. 1234567890, 800785, 888, 1883.

1234567890 800785 888 1883

W liczbach okrągłych opuszczać zero, a znamionowy war. toć liczbówek punktem, a względnie przecinkiem.

40.000, 6,250.000, 72.000.000, 0'14159. - $\frac{11}{13}$, $\frac{32}{73}$

to. sto. m, mnd $\frac{11}{13}$ $\frac{32}{73}$

Odczytaj następujące przykłady:

~ des l p, ch m t k e h, 42 m d g h z c o m k u, $\frac{11}{13}$, k e b, l, h e ? M: 1 h, s r, e s 2 b; 3 e c e y, x l p, h e b, 4 p h o w; { e e k e e : o k e e d, 4 7 m, 2 b ~ d l p, e s d, 4 8 8 8 d. o y.

l o c l k d e, l k e m l a n f c. M e h e k o d l l e y o l o g e n e o l t o ~ 2 r k o. J t l p k y e x r e l y k e l y, J M ~ l e h : d s d o 1 4 o. e e l 4 3 l y, e d 1 d c k e.

Część II. Skracanie słów niezależne.

Licznik znamionujący e lub a może być opuszczony, jeżeli kombinacja spółgłosek przez to opuszczenie powstała nie przytrafia się w polszczyźnie, np: or, or, el, et, skr, skr, dit, did, dior (nie dior). Pisz więc bez łącznika:

Licpiliwy, druciam, pościec, ciotnew, dieryj $\frac{1}{20}$ $\frac{2}{20}$ $\frac{1}{4}$

dieryj, diatrova, diad, dieneryna... | $\frac{1}{2}$ } } $\frac{1}{4}$...

Biegły stenograf może jednak postąpić dalej i pisać podobnie:

Sierp, siarno, siarka, targ, darem, dany, $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{20}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{20}$ $\frac{1}{4}$
 stary, terno, eter, Tatar, stal, charakter, jaja. | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ } } $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ |

W słowach dwusylabowych można w ogóle opuścić uwypat. nienie jakiej samogłoski, gdyż renta danych jest dosta. teczną do odgadnięcia takowej:

Enteryjjaon, memoryjat, modyfikowac. | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$

Wszelkie spółgłoski, których w mowie potocznej nie domawiamy, należy opuszczać, najczęściej, xas' w, t, l i j; takie r na zasadzie, iż takowego wiele osób nie doma. wia. Pierwotniostwo, wspólny, względ, $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

wzrok, wzrost, wzmocnić, postanowić, $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 właściwy, wstyd, prawda, krakowski; $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 jabłko, kradt, stoto, stuz, Stanisław, $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 zty, sędziem; roślina, uciążliwy, myśi, $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 ile; wczoraj, ojciec, goniej, stoczyć, po. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 kazują, miejsce, piórk, wejk; twoga, wy. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 trwały, artykuł, arcybiskup, ornament. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

Przyzwyczaj się także opuszczać często zn. r pro k i g w słowach niejednosylabowych:

Chrochmal, okrągły, skromny, gromada | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

Jane podobne opuszczenia znaków byłyby np:

Łokbit, Łodistaw, groździe, giernarianm | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

Parę znaków a nawet całe spółgłoski opuszczać można np. w słowach: umiejętność, jegoność, znajomość, | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
 przyjaciel, obywatel. | $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

Znaki niestenograficzne.

Wszelkich znaków, wyrażających pojęcia, można używać,

jeżeli są krótkie, niż wypisanie stenograficzne słów dotyczących, np: równy =, więcej +, mniej -, mniej więcej +, mnożyć x, dzielić :, nieskończony ∞, większy niż >, mniejszy niż <, itd...

Szlachcic na zagrodzie równy wojewodzie. Dajcie 2) 1 - ds = ks.
 więcej tej potrawy. Lubię muzykę, lecz mniej, y + v l l o. - r l f -
 hataśliwa. Jle wydałś więcej pieniędzy? w r + r o r + r l 8?
 Określnemu nie trudno pomnożyć majątek. j s z ~ t e d l o r.
 Porządność ma być podzielona na trzy równe k l o r e d e - 3 = P.
 części. Wdałś się w debatę nudną, nieskończoną, d o v c e l z, e.
 Londyn jest większy niż Paryż, a ten większy niż Wiedeń. r r l l l l l l l l l l l l l l.

Skracanie rzeczowników.

Króćcówki przypadkowe skracane są: orni - r, amu y,
 -ow - , np. most, mostu itd. l l e b e h l e d e k ; r l e l - e l l l l.
 Ucho l l l l l l ; r l r - r l d l d l. Kosia o l o l o l o ; o l o r l o l d l d l.
 Znaczenie o l o l - o l o l r ; o l o l o l o l o l o l o l l. (Znaczenie o l o l).
 lub o l o l

Zakończenie -wicz pisać jednym ciągiem (niby f): Na^o,
 ruszowicz H, Mickiewicza H f; Prawdopodobnie H f. - Za,
 kończenia -stwo, -ctwo wyrażaj samym c : mnożstwo ~,
 głupstwo l, bogactwo c e, nieuctwo ~. Takie w rzeczowni-
 kach na -ość można zwykle coś opuścić: trudność r l, głę-
 bokość e l d, męskość r l = l d, objętność e l l = e l l.

Rzeczowniki na -yja, -ija (nazywane także -ya, ia lub -ja) odmieniaj tak: partycja l y, l y, l y, l y, l y ; l y, l y, l y, l y, l y ;
 l y, l y, l y, l y ; piewonija k ~ k ~ k ~ k ~ ; k ~ k ~ k ~ k ~, k ~ k ~ k ~ k ~.
 W zakończeniu -grafia opunawaj gra : etnogra-
 fija l d, geografija u l, stenografija d l; stenograf l d, te-
 legraf h l; stenogram h r, telegram h e.

Znaczniki rzeczownikowe, Znaczniki sąto skrócenia jedno lub dwunakowe (mudko trzyznakowe) na słowa często się przytra-
 fające.

Znaczniki ułomowane mniej więcej na wzór skrócen w zwykłym piśmie używanych są: para l, hrabia z, książę h, ksiądz g, dok., lot h; rok ~, raz ~, miesiąc l, tydzień p, godzina u s, minuta b, se., kunda d l; północ g, południe h, wschód o, zachód b; styxeni itd. h t r l d l l z l e l d t ; niedziela itd. - l - l e l e l e l.

Imię znaczniki : Europa ~, Austryja ~, Galicyja ~, Polska d, Polak d, Rosyja o, Francyja l, Niemcy ~, Niemiec ~, Str., glijan ; król ~, cesarz d, naród ~, lud s, człowiek d, lukie ~; głowa l, ręka ~; Bóg e, duch ~, duma d, rozum ~; czas d, pro-
 czać l, środek z, koniec l; ziemia ~, kraj l, rząd ~, sąd ~, ciąg ~, praca d, prawo l, sprawa l, mecz ~, pieniądze l, licba ~, xrdle z, handel z, słowo o, mowa e, język l, sposób e, znak o, obraz o, część ~, raz ~, linija s.

Ważność, że znaczniki wyrażane znakami nieprzynajmniej mi słowa, pisane są nad liniją nierną.

Przypadki takich rzeczowników skracanych oznaczaj doda-
 waniem stosownych końcówek (niekoniecznie całych) góra
 nietęcznie, np: para itd. l' l' l' l', panowie l' l' - l' l' l';
 (pana i panami jest wolta wygodniej wypisać l, l o); - meczy itd.
 ~, ~, ~, ~; - podobnie: trojkąta itd. d' d' d' d', d' d' - d' d' d' d'.

Jeżeli jednak w znaczniku zachowany jest przegub,
 (j: spityłtoska, do której, lgną końcówki gramatyczne), wtedy
 końcówek nie odrywaj, ale tak wyznaczaj: półtracy l y,
 półruca l y; cięgu... l l l l l, l l l l l l l l l; cześci...
 l l, l l l l l, Polak... l l l l l, l l l l l l l l.

Ze znaczników u nawet znaków niestenograficznych można
 tworzyć rzeczowniki, podobnie do dawniejszymi stosownych za-
 kończając z uwzględnieniem powyższych reguł. Pani l (panu
 l), państwo l, rzecznik l, podniznikiem l l, równik = l, kró.

listwa ^Ł, cesarstwu ^Ł, Austrijczy ^Ł, Francuzów ^Ł, Angli,
kom ^Ł, Rosyjanie ^Ł, rękawiczki ^Ł, sądzenie ^Ł, naderaniem
Ł, stowników ^Ł, neczownikami ^Ł, narodowosc ^Ł, sposob,
ności ^Ł, sprawiedliwością ^Ł, wręczności ^Ł, ludność ^Ł, luks,
kość ^Ł; wrotę - śc nawet wyjątkowo łacanie: narodowosc ^Ł, spra,
mielność ^Ł, równosc ^Ł, więdnosc ^Ł (lecz równosci ^Ł = nie ^Ł).

Skracanie przymiotników.

Koncówki przypadkowe skracane są: -ego, -emu, -ej
(w górę), -ymi, i: dwiży ^Ł ^Ł (dwie ^Ł) ^Ł ^Ł, dwiż ^Ł ^Ł ^Ł, dwiż
^Ł ^Ł ^Ł; ubogi -eu -eu -eu -eu, uboga -eu -eu -eu, -ubogie -eu -eu

W przymiotnikach na -ski, -cki opuszczaj k, a końcówki
dodawaj dotem, np: górski ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, górską ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł,
górskie ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł; słowacki ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, słowacka ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł,
^Ł ^Ł, słowackie ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł. Jeżeliby te słowa miały być mia,
nami wlasnymi, a więc rzeczownikami (kroju przymiot,
nikowego), natomiastes razem końcówki dodawaj góra:
Górski ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, Górską ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, -Górszy ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł;
Słowacki ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, Czarniecka ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, -Kru,
siczy ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł. W mianach na -wski opuszczaj nie,
domawiane w: Dunajewski ^Ł ^Ł, Hochanowski ^Ł ^Ł.

Przymiotniki formowane z rzeczowników: domowy,
sre, króci ^Ł, domowa ^Ł, domowe ^Ł; falszywy -a -e ^Ł ^Ł.

Wogóle tedy zakończona przymiotnikowe nie łacane
dodawaj dotem.

W miejscach na -acy opuszczaj c: łamiący ^Ł ^Ł
^Ł - ^Ł, -aca ^Ł ^Ł ^Ł, -łamiące ^Ł ^Ł ^Ł (łamiąc
^Ł ^Ł, łamiące ^Ł ^Ł); uczący ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł, -uczą ^Ł ^Ł ^Ł
-uczą ^Ł ^Ł ^Ł ^Ł (ucząc ^Ł ^Ł, uczące ^Ł ^Ł).

Stopniowanie przymiotników polega na tym,

aby w stopniu wyższym, gdy się ten kończy na -szej lub
-jszy, opuścić i a względnie j; w stopniu najwyższym
początek -naj samym j góra (łacanie lub nie), przy czym
piętno se już jest ubyteczne, albowiem wystarwy samo
zakonczenie przypadkowe (dotem). Stary ^Ł ^Ł ^Ł, starne,
go ^Ł, najstarszemu ^Ł; wyższy ^Ł, najwyższemu ^Ł;
najlejsze ^Ł, najniejszych ^Ł. - Lepszy ^Ł ^Ł ^Ł,
gorszego ^Ł ^Ł ^Ł, najgorszymi ^Ł; mniej ^Ł ^Ł,
najmniejszemu ^Ł, najmniejszą ^Ł.

Znaczniki przymiotnikowe. Wielki ^Ł, święty ^Ł (z kropką, jeze
li bez końcówki), polski ^Ł, piękny ^Ł, dobry ^Ł, nadzwyczajny
^Ł. - Przymiotkowanie i stopniowanie bardzo łatwe według
poprzednich wskazówek: wielkiego ^Ł, większego ^Ł, naj-
większemu ^Ł; świętym ^Ł, najświętsza ^Ł, -ych ^Ł, -ymi ^Ł;
polskiej ^Ł; piękna ^Ł, piękniejsza ^Ł, najpiękniejszemu
^Ł, -ymi ^Ł. - Nadzwyczajnego ^Ł, -ozu ^Ł, -ym ^Ł ^Ł,
tu końcówki łacanie, bo przegub n zachowany, więc dalej:
^Ł ^Ł, - ^Ł ^Ł ^Ł; podobniei dobrego... ^Ł ^Ł ^Ł, dobra ^Ł ^Ł.

Takimie dodawaniem końcówek dotem można zroz,
majitych skrótów nieprzymiotnikowych tworzyć przy,
miejniki: europejski ^Ł, austrijackiego ^Ł, francuskie,
mu ^Ł, niemieckim ^Ł, rosyjska ^Ł, galicyjskiej ^Ł, kró-
lewską ^Ł, cesarskie ^Ł, narodowych ^Ł, ludowym ^Ł, luks,
kim ^Ł, ciotniczymi ^Ł, prawy ^Ł, prawny ^Ł, prawnego
^Ł, panowego ^Ł, rocznego, miesięcznym ^Ł, tygodniowe ^Ł,
niedzielnym ^Ł, półrocznym ^Ł, lub ^Ł ^Ł, równu = lub =
równiejszy = j lub wyjątkowo łacanie ^Ł, najrówniejsze ^Ł.

Rzeczowniki i przymiotniki skracanych: wielkości ^Ł,
świętości ^Ł (lub ^Ł), polskością ^Ł (lub ^Ł), pięknościami ^Ł,
nadzwyczajności ^Ł.

Skracanie zaimków.

Pytajne. Kto (i dalsze przypadki) / l l^l; co s s^s p^p. Który / s s^s s^s s^s, czyje / s s^s s^s s^s. Która / s s^s s^s, która / s s^s s^s, która / s s^s s^s, która / s s^s s^s. Taki -a -e / l l l; jakowy / l l l -a -e -e -e.
które / s s^s s^s, który / s s^s s^s. Taki -a -e / l l l; jakowy / l l l -a -e -e -e.

Osobiste. Ja / l l l, my / s s^s s^s; ty / s s^s s^s ci / l l l, to / s s^s s^s,
l, wy / s s^s s^s; on / l l l, ona / l l l, ono / l l l, je / l l l,
oni / s s^s s^s, siebie / s s^s s^s, siebie / s s^s s^s, się / s s^s s^s (święty / s s^s s^s lub ?).

Dzierżawne. Mój / s s^s s^s, mojego / s s^s s^s s^s mego / s s^s s^s s^s, - moja / s s^s s^s,
mojej / s s^s s^s, mój / s s^s s^s, - l.mn. moje / s s^s s^s, moich / s s^s s^s,
me / s s^s s^s. Podobnie twój -a -e / s s^s s^s; swój -a -e / s s^s s^s
e; nasz / s s^s s^s, nasza / s s^s s^s, - l.mn. nasze / s s^s s^s; was / s s^s s^s,
wasza / s s^s s^s, - l.mn. wasze / s s^s s^s; ich / s s^s s^s.

Wskazujące. Ten, ta, to / l l l, ci / l l l; tamten -a -e / s s^s s^s;
taki -a -e / l l l, tacy / s s^s s^s; takowy -a -e / l l l e; ów -a -e / s s^s s^s e;
sam / s s^s s^s e, sama / s s^s s^s e, samo / s s^s s^s e, same / s s^s s^s e; tam / s s^s s^s,
tam / s s^s s^s, tam / s s^s s^s, tam / s s^s s^s, tam / s s^s s^s, tam / s s^s s^s.

Nieokreślone. Wszystki / s s^s s^s, wszyscy / s s^s s^s; wszelki / s s^s s^s
(odróżnij Polaki / s s^s s^s), wszelki / s s^s s^s; każdy -a -e / s s^s s^s; każdy / s s^s s^s
/ s s^s s^s;

Jeżeli więc panuje prawo, że skrótowania, w których brakuje
pierwotnego znaku stopnia, piana, się nad linią miernową.

Skracanie liczbowników.

Koncówki liczbowników głównych piana góra: jednego / s s^s s^s
jednej / s s^s s^s, jedno / s s^s s^s, dwa / s s^s s^s, dwóch / s s^s s^s, trzy / s s^s s^s,
Sto króci / s s^s s^s nie / s s^s s^s, / s s^s s^s, / s s^s s^s. Tysiąc / s s^s s^s (dla znaków / s s^s s^s...
Milion / s s^s s^s, / s s^s s^s, / s s^s s^s. Siedem / s s^s s^s, jednego / s s^s s^s / s s^s s^s;
dwa / s s^s s^s / s s^s s^s - Pogurdek / s s^s s^s / s s^s s^s.

Koncówki liczbowników porządkowych dodawaj dotychczas:
drugi / s s^s s^s, trzeci / s s^s s^s, drugi / s s^s s^s, drugi / s s^s s^s, drugi / s s^s s^s.

Formy czasownika być wyrażane są samymi zakończeniami

niami nad linią miernową: Być / s s^s s^s; bądź / s s^s s^s.
Jestem / s s^s s^s. Byłem / s s^s s^s; byłem / s s^s s^s.
Byłem / s s^s s^s; byłem / s s^s s^s; byłem / s s^s s^s; byłem / s s^s s^s.
Będę / s s^s s^s. Będę / s s^s s^s; -acy -a -e / s s^s s^s.
Byłbym / s s^s s^s; byłabym / s s^s s^s; byłabym / s s^s s^s.
Byłbym / s s^s s^s; byłabym / s s^s s^s; byłabym / s s^s s^s.
Aby / s s^s s^s; aby / s s^s s^s; aby / s s^s s^s.
Obym / s s^s s^s; obym / s s^s s^s; obym / s s^s s^s.
Były / s s^s s^s; były / s s^s s^s; były / s s^s s^s.

Konjugacja czasownika mieć jest mało skracana, ma

że pomyśleć na miarę dla innych czasowników. Miec / s s^s s^s.
Miej / s s^s s^s. Mam / s s^s s^s; mam / s s^s s^s. Miałem / s s^s s^s.
Miałem / s s^s s^s; miałem / s s^s s^s; miałem / s s^s s^s.
Będzie / s s^s s^s; będzie / s s^s s^s; będzie / s s^s s^s.
Miałbym / s s^s s^s; miałbym / s s^s s^s; miałbym / s s^s s^s.
Aby / s s^s s^s; aby / s s^s s^s; aby / s s^s s^s.
Mając / s s^s s^s; mający -a -e / s s^s s^s; mający / s s^s s^s.

Konjugacja innych czasowników zależy naj-
więcej, na tym, aby umieć wyrazić następujące cechy
formy: znać / s s^s s^s, znać / s s^s s^s, znać / s s^s s^s, znać / s s^s s^s; podobnie:
Wiem / s s^s s^s, Wiedzieć / s s^s s^s, Wiedzieć / s s^s s^s.
Sześć / s s^s s^s, Sześć / s s^s s^s, Sześć / s s^s s^s.
Tęcza / s s^s s^s, Tęcza / s s^s s^s, Tęcza / s s^s s^s.
Plać / s s^s s^s, Plać / s s^s s^s, Plać / s s^s s^s.

Spróbujemy jaki odmieniać. Myć / s s^s s^s.

Myć / s s^s s^s; myć / s s^s s^s; myć / s s^s s^s.

*) Porównaj skrótowanie słówek: aby, oby, żeby... na str. 21.

Mytem był w D, w D, w D, mylam była w... Będę mył w w...

Mytobym w w, w w. Mytobym była w w, w w.

Żebyśmy myli w. Obyście myli byli w, obyście byli myli w...

Mując w w, mójca w, mójca - a - e w w w. Myrny

w (w innych opisać w np. l b d). Mójca w. Jestem myty w.

W stronie zwrotnej można też zwrotny się przyczepić:

Mój się w w, w w. Mój się w w, w w. Odwróci,

nij wnakie mył się w w lub w w w mył się w. Mytem się był w w.

Znawniki czasownikowe. Przystawia się tylko formy nie,

które, bo z nich utworzono z tawnicia inne.

Mók w. Móg w w, w w. Mógtem w w w w. Będę mógł w.

Musieć w. Musieć w w, w w. Musiałem w. Będę musiał w.

Chcieć w. Chcieć w w, w w. Chciałem w w w w, w w w w.

(nie góra, choć ch nie wynika, bo to można uważać za niedomawianie).

Stać w. Stać w w, w w. Stałem w w. Stawszy w w.

Stać się w. Staje się w w, w w, w w, w w. Stane się w w...

Widzieć w. Widzieć w w, w w. Widziałem w w. Będę widział w.

Winnym być w. Winniem w w, w w.

Powinnym być w w. Powiniennem być w w, w w, w w, w w.

Wiaść w. Wiem, w w w w, w w w w. Wiałem w w w w.

Pisać w. Piszę w w, w w, w w, w w. Pisałem w w. Piszę w w.

Mówić w. Mówić w w, w w, w w. Mówię w w, w w. Mówiłem w w.

Trzeba w, trzeba było w. Potrzeba w, potrzeba było w.

Zrostki czasownikowe pini według wzorca:

Wy- roz- pnie- ob-, o- u- w- x-, za- na- po- do-, od- pod- nad- przy-

... e, o - c w, w - e w, w - e w, w - e w

Te zrostki, prócz pad-, i nad-, są ruchome i łączane, bo da, ja się łączą wyżej lub niżej; nie tak jednak, gdy w skróceniu czasownika brakuje znaku pomastkowego.

Wygadać itd. wy wy wy wy, wy wy w wy, wy wy wy wy, wy wy wy wy.

Wynieść w w w w, w w w, w w w w, w w w w, w w w w.

Wy- przed r i m: wyprastać w, wynieść w. Przemieć w, w w.

Zrostki złożone tak ile moimoci: wypogodziło się w w, wyobraćalismy w w, wynagrodzę w w, rozprzedatyście w; nietażnie: wy dostań się w, udobrichata się w w (odr. - w w).

Te skrócenia niezasownikowych moieni łatwo tworzyć czasowniki, dodawaniem stosownych zakończeń góra, a w imiesłowach rozdajowanych dotem: rzucić w, zniecierpliwić w, wymadlić w, wystawić w, panowała w, wystawiony w, wyrozumowanemu w, wronanym w, powieksamy w, lub w w, zmniejszyć w, zmniejszyć w.

Jedni jednak w skróceniu zachowanym jest znak, do które, go może przylgnąć końcówka czasownikowa, naonczas nie potrzeba jej odrywać: króluj w, ciągnę w, sądzony w.

Uwaga. Reke, należy wypisać w, bo w maczytoby reke, a w byłoby niepotrzebnym odrywaniem. Zastosuj tę uwagę do innych podobnych wypadków.

Skracanie nieodmiennych części mowy.

Aby w (oby w, ieby w), aieby w, aieby w, albo e, ani w, ale atoli w, anikeli w, aekholwick w. Bardzo a, bezwzględnie w, bynajmniej w. Ciagle w, często w, cokolwiek w, czemu w, czy, ba w, choć w, choćby w, chociaż w, ożycia w. Do w, dotąd w, dokąd w, dopokąd w, dopotąd w, dopóki w, dotychczas w, dawno w, do, bnie w, dla w, dlatego w, dlatego w (lato w), dzisiaj w, doprawdy w, I, duxo w. Gdzie w, gdzie w, gdziekolwiek w, gdziekolwiek w, gdzie, jutro w, jak w, jako w, jednako w, -towo w, jedynie w, jeśli w, je, ieli w, jakkolwiek w, jednak w, -ie w, w. Bedy w, które w

kiedyś l, kiedyś w, kiedykolwiek l, kiedykolwiek l, -indziej, w, koto l. -Lec,
 wie s, lub e, lubo l, leca d. - Moje, mato e, miszky s, mimo l,
 mianowicie l. - Nie, nie d, nigdy l, niegdz e, -dys l, nigdzie
 l, natenczas ty, natychmiast s, napród l, najpřed l, następ,
 nie l, narazem l, namyślenie d, nador s, nadto l, nadzwyczaj,
 nie l, nierawodnie e, nadewszystko l, nad s, natomiast l
 naprzeciw e, -ko l, naokoto l, ~, nietylko s, nie s, ni,
 zeli l, aniżeli l, nawet s, niestety l. - Odkąd s, odtąd s, o,
 becnie s, osobliwie e (wobno e), oczywiście l, oraz s, odrazu
 s, od dawna s, obok s, okoto l, ot s, oto s, otóż s. - Potąd
 l, póty l, ponieważ l, potym l, pierwój l, przedewszyst-
 kim s, pojutrze l, pojakiemu l, prawda l, prawie l, przy,
 najmniej l, przeciwnie e, podobno l, prawdopodobnie l,
 przez s, przy, przed s, pod, pomimo l, przeciw e, przeciw,
 ko e, podług l, wśród l, ponieważ l, przede s, przeciw s.
 Skąd s, stąd s, stamtąd s, skądinąd s, skąd s, skądby l.
 Takaj s, tedy s, tamtey s, tak l, tyle s, tylko s, ten s, tedy
 s, twierdź s, także s, trochę s. - Ustawianie l. Władzie s, wne-
 dy s, wtedy s, wtenczas ty, wnet s, wprzódy l, wraz s,
 wcięż s, wczoraj s, s, (przedwczoraj s), wkrótce l, wiele e,
 wcale s, wedle e, według e, wprost l, wwyż s, wżerka s, wza-
 wzięcie l, wobec e, względem e, wśród s, wzdłuż e, wbrew e,
 wprawdzie l, wszak s, więc s. - Zinąd s, zewnąd s,
 zmięka l, zaraz e, -em e, zawnie s, znowu e, znowo e,
 zle s, zaprawdę s, zadowolno e, zaledwie e, zrazu e, za,
 pewne e, zająte s, zawnętr e, zamiast l, zwtanka e.

Koncówki przystawek tworzonych z innych słów nie
 dotem: prawnie l, pięknienie l, necno e, wygranicz e, sześć,
 wo s, wiele s; - albo tamie, jeżeli zachowany znak, do które-
 go łanie zachowanie: ciągle s, lixbowo e, wymownie s itd.

Stopniowanie przystawek: niżej s, najniżej s, genj.
 w, naj- l; piękniej l, l; najpiękniej s; więcej s, + lub l
 Biegły stenografowie przyjmują także z następu-
 jącym słowem: dla mnie e, bez was s, wczoraj e...

W ustanowieniu skrótów miało się na względzie, aby któ-
 re z nich nie tworzyły też jakiego innego słowa. Gdyby pomimo
 tego jakiś niezwykły wyraz miał być tak pisany, jak jedno
 z powyższych skrótów, należy go przekreślić, co ma znaczyć:
 wyraz ściśle jak napisane, np: l cym (zamiast cyym), odrzi-
 nij l całym; l kaj (zamiast gikie), odróżnij l kraj; l Pol (po-
 sta), odróżnij l polski.

Dla jasności w używaniu skrótów niechaj posturzą na-
 stępujące przykłady porównawne.

Polka, polska, Polaka, Polka; Polaki,	d l, d l, d
Polacy, Polki, polscy; Polaku, popolsku;	sl l; l ll;
Polka, Polska, polska; polskość.	e d l; l.
Reki, ręczny, ręcz, ręczny; ręce, ręce.	l, s, s; l, l
ne, ręcznie, ręczne; ręce, ręce; ręka, ręca.	l, l; l, s; l
na, ręca, ręczna; ręk; rękoma, ręcznym	l, s, s; l; l, s
ręcznym (y), ręcznym; ręczny, ręczny;	l, s; l, s
rękach, ręcznych, ręcznych.	l, l, l.

Zrostki obce skracane.

Ab- : abdykować s, abstynencyja s, Amki- l: amki,
 teatr s, amfiteatr l, Ana- : anatomija s, anachronizm
 s, Ante- l: antecedens s, antymonachomuchija s,
 Eks- : ekskura l, ektemporale s; egr- : egrakucija s,
 In- : inkognito s, instrument s, Inter- l: interes e, inter-
 pelacyja s, Kon- i kom- l: koncept l, komponować l,
 Kontra- : kontrpunkt l, kontrabanda l, Super-
 l: superintendent l, superdywidenda s, Trans-
 l: transparent l, transferować l, Ultra- : ultra-
 maryna s, ultramontanizm s.

Słowa dwuimienne, osobliwie obce, można w ogólności skracać,
 nie skracać wypinając pomatek na liniji, a opuszczając środek,
 kłasić koniec góra lub dotem wedle potocznych reguł; w takich
 razach można dla jasności niejednego z powyższych obcych zrostków
 nie skracać:

*) W. law między anachronizmami: punkt l.

E. a. - p. k. ... E, u, t; l, p, s, u, ...
la, e, u, l, - e, e, l.

Powtarzając część II. zestaw sobie dla przeglądu skrócenia, które
by ci się mogły przydać, np: S cesarz, S ciele, S ruc, S praca...

Przykład.
3.

Leben - S. w. / e. l. e. u. p. - S. d. l. u. ...
S. w. l. s. t. u. p. d. c. u. w. ...
S. w. s. o. S. s. l. h. l. p. s. u. ...
S. w. o. s. o. o. c. l. p. s. o. e. u. ...
S. w. x. r. o. i. p. l. e. a. ...
S. l. l. e. k. e. w. o. l. t. o. g. (Z wypisów ukolnych)

Część III. Skracanie słów zależne.

W największej części zdań mowy protocznej da się jedno lub
więcej słów skrócić, miara takiego skracania zależy od sensu,
od udogodnienia stenografu i wreszcie od okoliczności, czy
tenis pisać dla drugich, czy dla siebie, a w ostatnim wypadku,
czy pismo ma odzwierciedlać wnet po napisaniu, czy później.

Dla zrozumiałości następujących ustępów niechaj pro-
stuję krótkie objaśnienie z etymologii.

W słowie *repteryowy* jest w wzrostkiem, *ptęty* pionem, *ow*
nawzrostkiem a *y* końcówką. Sam pion zaś słowa składa się
tu z zagłosem *pt*, ze samogłoski pionowej *y* oraz wygłosem *w*.
Podobnie w słowie *ziółtego* składa się pion *ziółt* z zagłosem *z*,
ze samogłoski pionowej *o* oraz z wygłosem *łt*; końcówką
jest *ego*. W słowie *uczyony* brakuje w pionie *uc* zagłosem
samogłoską pionową jest *u* z wygłosem *cy*; końcówką
jest *ymy*.

Ostatnie głoski słowa, bez względu, czy są ściśle końcówką gramma-
tyczną, czy nie, nazywaliśmy w ogólności zakończeniem.

Skracać tedy można słowa w zdaniach pnx:

B. Opuszczanie końcówek.

1) Skoro necrownnik wypisany jest z końcówką niedorzecną,
na, w określnikach jego końcówki są już zbędne.

Ciekawy przykład zastawionych. Przyjmijmy strażnika, który
je się z niedojmatych makówek. Żeglame umięją, wiatr
komysłać i z wiatru przeciwnego. Drużyna naro, z wiatru
du polskiego są powracające. Wresztem pienia, w
dla twójemu bratu.

W słowach polskiego i twójemu są prócz końcówek jeszcze inne
głoski niewydatnione, są to jednak skrócenia state, już zwane.

2) Odwrotnie, gdy określnikiem jakim wyrażona
liczba i przypadek, zakończenia dotyczącego necrownnika, oraz
innych określników doń należących mogą być opuszczone.

Żapłać już raz tę kwotę. Wczoraj doznał się, w
wielkiego strachu. Poprawność językowa
powinna być świętym obowiązkiem dzień,
nikarstwa. Najbliższą gwardią statą ziemi
jest olince. Lew żyje w gorących strefach.

3) Skoro przyimkiem przypadek wskazany a liczbami
jest zagłosem, miarom opuścić zakończenia necrownnika i o-
kreślników.

Poradkami ona febrę. Jedk ku miastu. Ina,
lartem pienia, przed końcówką. Caści z wro,
rową wielnością dwigła się ku nowemu życiu.

4) Takie końcówka b. przyp. w domości zwykłe da się opuścić.
On był żołnierem. Mniema się być wielkim panem.

5) Podobnie końcówka 2. przypadku, gdy ten jest skrótliwym innym rzeczownikiem.

Trum wodospadu słychać zdaleka. Mia., *Trumls Bst. B*
sto się przyordobiło na przyjęcie cesarza. Ruy., *2 190 2 178. B*
mianie przechowywali w urnach popioły zmar., *1000 2 1 2 2.*

6) Czasem końcówka w słowach cesarowniakiem nachonych.
Szukam papieru. Łtowiek często nadto ufa nęcąciciu. *170 11. 11 11 11.*
Przedpca odniekał już karę. *17 11 11.*

7. Wrencie końcówka mawornikowa w spos. baoholiczym.
Oni postanowili na zimno, wodę dmuchać. Do., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
bry mówca umie' przekonywać. *1 1 1 1 1.*

Opuszczanie samych końcówek może mieć stosunkowo skromne zastosowanie, albowiem wymagając niejakię uwagi jest w praktyce przecie niedostateczna. Wygodniejnie a przede wszystkim są dalsze sposoby skracań:

B. Skraccanie pnia.

To dzieje się na różne sposoby, a mianowicie przez:

1) Cnaccanie samym zagłosem:

Dobra książka więcej warta niż cacko. Dwie, *1 1 + 1 1 1 1 1 1.*
ci psują zabawki. Sterografija wymaga cni., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
czenia. Mój syn chodzi do trzeciej klasy. *1 1 1 1 1 1 1 1.*
Grabina jest drewnem bardzo twardym. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

Gdy zagłos stonony z trzech spółgłosek, mówien nawet trzej nie wydatnie.

Po błyskawicy następuje gromot. Łukier wy., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
rabiamy z tnciony jest stonny, niż z buraków. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

2) Zagłosem wspartym samogłoską rdenną.

Czerwono światek mu się chowa. Wierzien okanat *4 1 1 1 1 1 1 1.*
w odalnim czasie skruche i przyznał się *1 1 1 1 1 1 1 1.*

do winy. Uleucie z rozumem nie zawsze się zga., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
ka. Powiadają, że nosorożec walczy czasem ze stonim *1 1 1 1 1 1 1 1.*

Ten rodzaj skraccania jest najniebezpiecznym, bo wyrzucanie samogłosek; przynajmniej w znaku zagłosowym zwykle nie czasu nie kontuje, a bardzo do wyrzuceniści się przynajmniej.

3) Jeżeli poprzednie umiarkowanie nie wystarcza, dodaj jeszcze wygłos; gdy po nim nie ma narostka, skraccanie tak, jak jest pro prostu opuszczeniem końcówki.

Dobra książka więcej warta niż cacko. Pi., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
je codziennie sklanke wody przed sniada., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
niem. Węgry jadają dwie stoniny wdzonęj. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

4) Samą samogłoską pniową; takowa pnia góra, jeżeli się nią stowo nie zaczyna.

Ekonom wymiedł już w pole. Najwaz., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
niepajym narzedziem rolniczym jest pług. *1 1 1 1 1 1 1 1.*
Neptun jest planetą od stonca najodleglejš., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
szą. Podaj mi rękę na znak zgody. Naj., *1 1 1 1 1 1 1 1.*
większym poetą naszym jest Mickiewicz. *1 1 1 1 1 1 1 1.*
Przez się, bo ten pies kasa. Oddam syna *1 1 1 1 1 1 1 1.*
do niemioota, bo się nie chce uczyć. Niepostula, *1 1 1 1 1 1 1 1.*
ne dziecko wypadło przez okno. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

Czasowniki może i musieli mówien więc uszło wyrazić samym a względnie, jeżeli nas, licza i osoba niewątpliwa.

Pozyczyć ci nie nie mogę, bo sam nie nie mam. Pociąg nam odjechał, więc musimy czekać na następną. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

5) Samogłoską pniową, z wygłosem a w rancie potrzebny i z końcówką.

Gromot piorunu obukid mnie ze smu. *1 1 1 1 1 1 1 1.*

Łebak prosił o kawałek chlebu. Dłubym był po, cel co-ś lub 2 1/2
 towe majątku za kropelę wody. Uderzył się w czoło, 27. 6. 18. 3000
 to, że aż mu guz nabiegł. 30 20 11.

6) Wyglisem samym lub z dodaniem końcówki.

Dzisiejszy miatr obalit topole. Rabusi bronią 178 2 11 11
 czego się rotasciciela ugodził w pierś nożem. Złoty 11 11 11 11
 nie światło skodzi osom. Prosiłono fatny, 11 11 11 11
 we wieści o śmierci króla. 11 11 11 11

C. Opuszczenie pnia.

Łupelne opuszczanie pnia może nastąpić, skoro imie-
 dane dostatecznie są, do jego odgadnięcia. Mowa więc słowa
 wyrażać: 1) Samą końcówką, górą, lub doterń wedle znanych reguł.

Niedawno była mgła, a teraz słońce świeci. Wsta, 11 11 11 11
 majcie bo już kęgotaj pierę. Pator ile tu byda 11 11 11 11
 się psie. Dłtro świeży, więc prójkierny na mne 11 11 11 11
 Wroślinności dominuje kolor zielony. 11 11 11 11

2) Samym wzrostkiem (lub wzrostkami).

Madry mówi, aż głupi pozostanie. Baki tas, 11 11 11 11
 karu zaprezentować mnie tej pani. Tak umo, 11 11 11 11
 klern, że się cały poobrać muszę. Najatem, mo 11 11 11 11
 wodnika, aby mnie poopromadkał. 11 11 11 11

Dla jasności wypadnie naserni dodać końcówkę (nieobowiązkowo).

Nie miał spokoju, aż dopiął celu. Nie, 11 11 11 11
 wdzięcznik! Zapomniał o doznanych łaskach. 11 11 11 11

3) Samym narostkiem lub z końcówką, a mia, 11 11 11 11
 nonicie zawnę górę (choć przymiotnik, bo łaczenie).

Umarł śmiercią raptowną. Chorym, więc 11 11 11 11
 poradę się lekana. Z pociesną nowiną wy, 11 11 11 11
 staliśmy gońca do rodziców. Moje imię jest 11 11 11 11
 Jan Chrociciel, a mego kuzyna Jan Ewangielni, 11 11 11 11
 sta. Kto jest rotascicielom tej pięknej willi? 11 11 11 11
 wien budowniczy, który ją sobie sam wystawił, 11 11 11 11

lewa którego narostka zapomniałem. 11 11 11 11

4) Zrostkiem i narostkiem; ten drugi górą często końcówką.
 Romynda wywołuje oburzenie. Poblaskowy ośce 11 11 11 11
 znów wyduł dno na opromadzenie syna lekko, 11 11 11 11
 myślnego. Bankrut został uzakony na sześć 11 11 11 11
 tygodni więzienia. 11 11 11 11

5) Samą końcówką, górą, czy doterń według znanej zasady.
 Ciepło się pali i woda się już gotuje. Słońce 11 11 11 11
 świeciło a równocześnie dener, padał. 11 11 11 11
 ciel pochwałił piących ucańców. 11 11 11 11

D. Skracanie kombinowane.

To zależy na tym, że się sterno, pochodne wyraża częścią,
 pnia, oraz wzrostkiem lub narostkiem a nawet i końcówką.

Uprominalem go już trzy razy bezsłutecznie. 11 11 11 11
 Nie jedźmy tąd, bo jenuś atek karaku nakre, 11 11 11 11
 ci. Pracuj i onauczaj a dorobisz się majątku. 11 11 11 11
 Pies mruc w nogę ukąsil. Przywozekaj tem nie 11 11 11 11
 do myśli o śmierci. Kto rozwiąże zagadkę? 11 11 11 11
 Zmaltym zawiniętkiem na plecach, z kilkoma 11 11 11 11
 złotówkami w kieszeni i z bólem w sercu ponu, 11 11 11 11
 citem dom rodzinny. 11 11 11 11

E. Skracanie nieprawidłowe.

Skracania niepodpadające pod powyższe reguły, wię,
 jna tylko wyjątkowo na słowa w debatach często się powta,
 majace. W części II. skracaliśmy nieprawidłowo np. słowa:
 obraz o, przeciw o...; na ten sposób (tj. powstak i koniec słowa
 ataxone) skrócimy jenuś:

Autonomia 2, autor 1, centurion 20, -alista 3, Chrystus 10,
 Jesus Chrystus 10to, doktor 11, ekonomija 11, filozofija 11, federa,
 cyja 11, -lista 11, instytut 11, interes 10, jenerat 11, konstytucyjia
 11, matematyka 11, minister 11, -stwo 11, -jurn 11, monopol 11,
 ojczyzna 11, preces 10, porządek 11, uchwała 11, ustawa 11, rydykal 11.

Więcej nieprawidłowych i prawidłowych skrócen' moie sobie stenograf sam ustalić do przedmiotu mowy, która ma stenografować, gdyż zwykłe nie napród, czy to będzie np. kazanie, czy rozprawa o kolejach żelaznych.

Wzrostujmy jemu reguły skracań w przykładach następująco:

Moż' erat grun na kilka instrumentach. Re. 208 216 220 224 228 232 236 240 244 248 252 256 260 264 268 272 276 280 284 288 292 296 300 304 308 312 316 320 324 328 332 336 340 344 348 352 356 360 364 368 372 376 380 384 388 392 396 400 404 408 412 416 420 424 428 432 436 440 444 448 452 456 460 464 468 472 476 480 484 488 492 496 500 504 508 512 516 520 524 528 532 536 540 544 548 552 556 560 564 568 572 576 580 584 588 592 596 600 604 608 612 616 620 624 628 632 636 640 644 648 652 656 660 664 668 672 676 680 684 688 692 696 700 704 708 712 716 720 724 728 732 736 740 744 748 752 756 760 764 768 772 776 780 784 788 792 796 800 804 808 812 816 820 824 828 832 836 840 844 848 852 856 860 864 868 872 876 880 884 888 892 896 900 904 908 912 916 920 924 928 932 936 940 944 948 952 956 960 964 968 972 976 980 984 988 992 996 1000

- Reguły skracań części III. widoczna, że:
- 1) Jedno skrócenie rozmajite znaczenie w różnych zdaniach mieć może, np. w wykładzie o piśmiennictwie literaturnym, o budownictwie architektura; w innych wypadkach jeno: natura, partytura, faktura, fraktura, polityka, raz... Uwydatniony powrót tena, wielka wstępliwieć znika: s. 2, 26, 6...
 - 2) Jedno słowo rozmaitymi sposobami skracać można, np: p. 13, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100
 - 3) Wiedzieć można skracać to lub inne słowa, nigdy jednak wyrost, choćby to niektóre skrócenie się nie należało, np. s. 2, 26, 6...

Część IV. Skracać zdań.

Tak jak skracać słów dzieje się przez wycięcie opuszczanie gło, sek, tak też skracać zdań dzieje się przez opuszczanie niektórych słów łatwo domyślonych. W innych językach odgrywa tu najważniejszą rolę opuszczanie rodzajników i członków skierowanych, w polszczyźnie zaś ograniczyć się trzeba do następujących wypadków:

1) Słowa jakiegoś powtarzające się w toku mowy, opuszczaj, lecz opu, wycięcie takie oznaczony znakami powinno być oznaczony „lub”. Opuszczając więcej słów razem należących nazwać je: „”. Tak np. w wykładzie o żelazie znaczą „mnie znaczą żelazo”; w wykładzie o wyprawach podbiegunowych znaczą „wyprawa podbiegunowa”.

2) Znane tytuły osób wycięć, nawiązując takomic tyłko dwiema grubym wykreślnikiem, np: Tak tedy sądzę, że Szanowne Tyro, mądrenie zgodzi się na mój wniosek wystosowania adresu do Jego c. k. Mości. 68 8 2! 21 2 20 7 4 5! - Podobnie w listach tytuły: Szanowny Panie, - Kochany Bracie wyrażaj znakami!

Łupnie zaś opuszczanie się czasem daje:

3) Prasonnik być: Kochałbym cię więcej, gdybyś był piśmiennym. (K) + 8 4 8. Najpiśmienniejszym omadem jest piśmiennictwo. (K) 2 5 6.

4) Najmiej więcej się: Łaj bojim się trzech nieprzyjaciół! (K) 2 5 6.

5) Sprzymierzy aby, żeby... Nie spodziewam się, aby ktos z Panów był tak krótkomyślnym, żeby nie chciał usnąć pomekchod, jakie się po rozprawieniu projektowanego dzieła nustrzęca. (K) 2 5 6.

6) Słowa: mianowicie, jako to, następujące... to jich znaczenie u, widoczna już dwukropkiem. Mam ci duxo do namu ceria, a miano, wiece: i os w pracy leniwy, opieszny, niedokładny a przy tym jomke opieszliwy. (K) 2 5 6.

7) Dalne słowa w przyśłowach ananych: Mądry Polak (po sakodzie) 2 5 6. Z jakim kto pnie staje, (takim się sam staje). (K) 2 5 6.

8) Słowa w ogólności mniej ważne, jeżeli przedkiem mow,

cy nastawiając nie na to. Nie zwlekając przekładu stenogramu na piśmie krytycznym, potrafić takie słowa z pamięci, powstawić. W przekładzie ostatniego przykładu na końcu książki niniejszej są słowa, mogące być w ostateczności pominięte, odmienną ciałonką uwzględnione.

g) Listy, pisma, noty, a także, pisma lub książki, gazet... cyrowane, albowiem takowe będą zwykłe i stenografowi dostępne.

Przykład.

1881 r. 24 kwietnia (26 1881)

[Stenographic transcription of the example text, consisting of several lines of shorthand symbols.]

W stenogramach więcej skręcanych jest zachowanie interpunkcji dla zrozumiałości potrzebne, dłuższe w tym nie będą omieszczone.

Po przejęciu i powtórzeniu całej nauki przepiś dla ćwiczenia ustępy, ściemni karokie, winić kai sobie takowe dyktować, a sportować z przyjemnością, iż niemal z każdym dniem prościej pisać potrafić. Dojść jednak do niejkiej doskonałości także także jednak parę miesięcy czasu wymagać będzie.

Praktykę zaliczyć najlepszą, do kararii.

Przekład niektórych przykładów.

Do str. 10. (Pisownią stenograficzną). *)

S. Skowronek, łaska, schody, uschła, niesforny, fosfor, sfinks, swo ja smaruje, Krosno. — **Z.** Zsadzić, zszed(ł), zżynać, zśadamy, zżab(ł)em zcedził, rozkołatać, mazgaj, zbołały, zb'erałem, zwać, zw'e, złamać złany, zmrok, zm'ęczch, znośimy, sześemy. — **Sz.** Baszće, szkatuła szpak, szp'eg, szwem, Kruszw'ica, szła, szlachćic, poszle, szmer, straszny, straszony, strasznie (straszenie) — **Ż.** Każdy, żyżce, m'ażdzy, położće, żółko, służba, zwawość, wyżła, piżmo, żmija, potężny, mężnie. — **Ś.** Wiata, Kaśce, zoścżyn, kośba, prośba, św'at, św'ęty, ślęczy, śm'erć, znośny, śni. — **Ż.** Weźce, koźle, Koźm'an, raźne. — **T.** Tchórz, wąpliwy, Litw'in, tło, tli, pojętny, utnie, gorętszy, matczyn. — **D.** Gładszy, św'adczy, rzadki, dbajac, dw'e, dław'e, podle, dla, dmucham, dm'e, dno, dnie. — **C.** Octu, ckliwy, cwałem, cło, cle, cmokać, cny. — **Dz.** Powiedźce, dzwońc. — **Cz.** Poczta, członek, czm'el (zam' trzmiel), zręczny, huczna. — **Dz.** Wydźga. — **C.** Čma, zaćm'enie. — **Dz.** Chodźko, gędźba, dzw'ęczność. — **K.** Także, kšężyc, m'ękcyz, kpać, kp'e, kwas, kw'ećeri, kłamać, kłęzcć, km'eć, p'ękny, łaknąć. — **Gżic,** gdakać, gw'azda, igła, glista, gmach, gm'ina, ignorować, ugn'e. — **Ch.** Chce, chwała, chw'ila, machła, chmura, pulchny, cuchnie. — **H.** Bohdan. — **P.** Psy, pšarńia, kopce, płowy, pływać, płamisty, dostępny, łupnie. — **B.** Bzem, błoto, błona, róbmy, chwalebny, zgubnie. — **F.** Flaszka, trafny. — **W.** Wsadzę, wzmacać, wszelaki wśądę, wżęty, wdowa, wczas, wczaz, wczaz, wdzęczny, wkrecać, wgłębać, wchód, wprawa, wdrew, wp'erać wb'ijac włoże, wleżę, pawle, wmurować, wm'ęszać. — **Ł.** Łzy, małżeństwo, Wełtawia, fałd, skałce, fałdze, pałka, gałgan, małpa, łbem, wełna, czótno. — **L.** Polski, b'elszy, lżejszy, lśnić, w'elce, uldze, Malczewski Malca Oldza, kulka, ulga, olcha, Elba, Lwów, lw'i, Alma, kulminacyjny, szczelny, palnie, (paleńie). — **M.** Msza, mżęc, Nemcy, źnemoczyć, Romćo, kłamka, mglisty, mchu, kampania, kombinacja, kamlot, Mława. — **N.** Pensum, wentylacja, Wanda, concept, randze, poranek, ranga, kanwa. — **N.** Koński, tańszy, stańże, tańce, gończy, stańće, Ańdza, bąńka, hańba.

Do str. 12.

Na co będą potrzebne, pytało pachole,
Trójkąt, czworoboki, koła, parabole?
Ze potrzebne, rzekł mędrzec, musisz teraz wierzyć,
Na co potrzebne, zgadniesz, gdy zaczniesz świat mierzyć.

Krół Stefan Batory, gdy mu radzono niewolić odszczepieńców do wyznania katolickiego, wyrzekł: „Ja panuję na ludem, Bóg nad sumieniami; trzy bowiem są rzeczy, które Bóg zostawił sobie: z niczego coś zrobić, przyszłość wiedzieć i sumieniami władać.“

*) W braku stosownych czcionek są w tym ustępie litery na spółgl. miękkie cienie p, b, f, w, m apostrofowane, zamiast kręskowane.

Stanisławowi Poniatowskiemu po jego obraniu i koronacji w r. 1764 ofiarował jeden z miernych poetów wiérsze z powinszowaniem z téj okazji na atlasie napisane. Uczony król, przeczytawszy wiérsze, nagrodił wprawdzie pracę poety, lecz wyrzekł o nich zdanie: „Szkoda czasu i atlasu“. Słowa te zaczęto powtarzać, poszły więc w przysłowie.

Przykład na str. 24. p. t. „Słowność“ powinien uczący się umieć odczytać sam.

Do str. 32. Mowa p. Pietruskiego nad grobem posła Krzeczunowicza (24. stycznia 1881).

Żałobni Towarzysze! Stojimy nad trumną ś. p. Kornela, aby mu oddać ostatnią usługę chsześcijańską, aby pożegnać męża, który zacnością charakteru i poświęceniem się dla kraju pierwszorządne w nim zajął stanowisko, aby uczcić pamięć tego, którego nie my tylko, którzy tu jesteśmy zgromadzeni, ale śmiało rzec mogę, cały kraj cenił, szanował i kochał. Bo któż w kraju nie znał ś. p. Kornela, kto nie cenił zacności i prawości jego charakteru, kto nie znał jego dobroćliwości, pobłażliwości dla wszystkich a surowości w pełnieniu obowiązków tylko dla siebie, kto nie podziwiał jego wytrwałości w bronieniu praw kraju, jego niezmordowanej i olbrzymiej pracy na polu publicznym, która niemal przeszła w przysłowie. Od młodych lat już oddawał się pracy dla kraju, wtenczas, kiedy jeszcze dla kraju pracować nie było wolno. Uposarzony hojnie dobrami materialnymi, nie oddawał się gnuśności lub tak zwanemu użyciu świata, ale czując w sobie ogień miłości kraju, od młodości oddawał się usługom dla kraju. Nie walczył wprawdzie orężem kruszcowym, ale walczył orężem słowa wymownego, orężem pióra doborowego, orężem przekonania głębokiego, orężem wytrwałości żelaznej, orężem żmudnej i niezmordowanej pracy. W pożyciu rodzinnym był najlepszym mężem, najczulszym i najstaranniejszym ojcem, synem wzorowym, dla przyjaciół wylany, dla ubogiego hojny, a co najważniejsza, wszędzie i zawsze Boga w sercu nosił. Przeciwności w życiu, czasem i zapoznanie nie zrażały go. Znosił je z chsześcijańską cierpliwością i kroczył dalej na wytkniętej sobie drodze uczciwej i pożytecznej pracy. Nie doczekał się wprawdzie ostatecznego owocu ziarna rzuconego przed blisko 40 laty na niwę ojczyznę ale zostawił nam wzór obywatela prawego i pracowitego. Oby wzór ten przyświecał nam wszystkim, tak młodej jak i starszej gienieracji, obyśmy w życiu tym tak jasnym i przezroczystym, znaleźć zechcieli zachętę do równie zacnego jak i patryjotycznego działania. Kornelu! mężu dobrze zastużony krajowi, małżonku, ojczu i synu wzorowy, wierny przyjacielu, miły niezmordowany druha na polu pracy publicznej, żegnamy Cię po raz ostatni, żegnamy Cię na zawsze, żegnamy Cię z szczerym, głębokim i ciężkim żalem, żegnamy Cię ze łzami w oczach, ale żegnamy Cię z zapewnieniem, że pamięć Twoja nigdy nie wygaśnie w naszych sercach, żegnamy Cię z przeświadczeniem, że tam, gdzie nie ma już walki i nie ma zawodu, odbierzesz nagrodę za Twój czysty i zacny żywot. PókJ Twojim popiołom.